

Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte romancılığımız teknik açıdan gelişmiş, yeni içeriklerle geniş bir okur kitlesine ulaşmıştır. 1923-1950 arası dönemde kimi sanatçılar bazı yönelimlere göre eser verirken kimi sanatçılar da bireysel çalışmalar yapmıştır. Cumhuriyet'in ilk on yılında yazarlar, genellikle toplumsal sorunlara yönelmişlerdir. Cumhuriyet rejimi, Anadolu yaşamı, Atatürk devrimleri, yoksulluk, olanaksızlık gibi konularda eserler vermişlerdir. Sabahattin Ali, Sadri Ertem gibi sanatçılar ezilenlerin haklarını arama gibi belirginleşen toplumcu gerçekçi yönelimle eserler yazmıştır. Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi yazarlar memleket sorunlarına değinen **romanlar** yazarken Memduh Şevket Esendal gibi yazarlar da daha çok insanın bireysel yaşamını konu edinmiştir. Aka Gündüz, Mahmut Yesari gibi yazarlar belli bir ileti çerçevesinde oluşturulan eserler verirken Ahmet Hamdi Tanpınar, Peyami Safa gibi yazarlar da bireyin iç sorunlarına değinen romanlar yazmıştır.

Cumhuriyet Dönemi Türk romanında birçok yazar, bireyin iç dünyasına yönelik eserler kaleme almışlar; psikoloji açısından olay, mekân gibi ayrıntılara değinmişlerdir. Halide Edip Adıvar'ın Handan, Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Huzur, Sâmîha Ayverdi'nin İnsan ve Şeytan, Yusuf Atılgan'ın Aylak Adam, Erhan Bener'in Oyuncu adlı eserleri kişilerin ruhi durumlarının tahlil edilmesi açısından psikolojik romana örnek verilebilir. Bu sanatçıların dışında birçok yazar da psikolojik roman türünde eser vermiştir.

1950'den itibaren Türk romancılığında farklı yönelimler ortaya çıkmış, birçok sanatçı hem bu yönelimlerin doğrultusunda hem de bireysel yaklaşımlarla eser vermiştir. 1950'li yıllardan itibaren Türk edebiyatında köy ve kasaba gerçeğine değinen romanlar görülmeye başlanır. Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Kemal Tahir, Mahmut Makal, Dursun Akçam, Necati Cumalı, Tarık Buğra gibi yazarlar köy-kasaba edebiyatı olarak da adlandırılan bu yönelimin önde gelen yazarlarındandır.

Tarihî duyarlılığa sahip Mustafa Necati Sepetçioğlu, Hüseyin Nihal Atsız gibi romancılar tarihsel olayları, kişileri, millî konuları eserlerinde ele almışlardır. Sâmîha Ayverdi, Emine Işınso, Sevinç Çokum, Mustafa Miyasoğlu, Ömer Okçu (Hekimoğlu İsmail), Bahaeddin Özkişi, Rasim Özdenören gibi romancılarımız da dinî hassasiyeti ön planda tutarak eserler vermiştir. 1960'lardan itibaren Türk romancılığında "yenilikçi anlayış" da denen, modernizmi esas alan romanlar yazılmıştır. Modernizmden beslenerek farklı anlatım teknikleri ve postmodernist anlayışla yazılan romanlar ise romancılığımızın farklı bir yönüdür. Yusuf Atılgan, Adalet Ağaoğlu, Ferit Edgü, Pınar Kür, Oğuz Atay gibi sanatçılar bu tarzlarda romanlar yazmıştır.

Cumhuriyet Dönemi romanında tarihî olayları ele alan romanlar da yazılmıştır. Bu eserlerde yazarlar geçmişin şanlı dönemlerini anlatarak millî bir uyanış gerçekleştirmeye, topluma tarih bilinci aşlamaya çalışmışlardır.

İttihat ve Terakki, Mütareke ve Millî Mücadele, I. Dünya Savaşı gibi yakın zamana ait tarihî olayları konu edinen yazarlara Halide Edip Adıvar, Reşat Nuri Güntekin, Nahit Sırrı Örik, Mithat Cemal Kuntay gibi romancılarımız örnek verilebilir. Kimi yazarlar ise Osmanlı İmparatorluğu'nun şanlı dönemlerini ele almışlardır. Kemal Tahir'in Devlet Ana, Tarık Buğra'nın Osmancık romanları buna örnek verilebilir.

1980 öncesi modernizmin etkisinde eser veren sanatçılar 1980 sonrasında dünyadaki gelişmelerin de etkisiyle postmodernist tarzda romanlar yazmaya başlamışlardır. Orhan Pamuk, İhsan Oktay

Anar, Bilge Karasu, Rasim Özdenören, Nedim Gürsel gibi birçok yazar bu yönetime örnek verilebilir. Bu dönem romancılığımızda, olağanüstü unsurlara dayalı alegorik anlatımdan ve hayal gücünden yararlanılarak okuyucuyu gizemli bir dünyaya sürükleyen fantastik roman türünde de eserler verilmiştir. Barış Müstecaplıoğlu, Orkun Uçar, Alp Araş, Gündüz Öğüt, Saygın Ersin gibi yazarlar bu roman türüne örnek verilebilir. Yine bu dönemde günlük yaşantıda rastlanamayan, ilginç, farklı, gizemli olayları konu edinen macera ve polisiye türünde romanlar da yazılmaya başlanmış ve giderek yaygınlaşmıştır. Osman Aysu, Ahmet Ümit, Çelil Oker, Cenk Eden, Birol Oğuz gibi yazarlar bu türlerde eser veren sanatçılardır.

1980 sonrası Türk romancılığında Mehmet Eroğlu, Latife Tekin, Ayla Kutlu, Buket Uzuner, Tezer Özlü, Erendiz Atasü, Nazlı Eray, Öner Yağcı, Hulki Aktunç, Alev Alatlı, Leyla Erbil gibi birçok sanatçı da kimi eğilimlerin izleri görülse de sanatçıların özgün ve bireysel yaklaşımları da önemli bir yer tutmaktadır.